

יום של תורה

פרשיות מטות-מסעי תשפ"ו

בפרק לג בספר במדבר נאמר:

א/ אלה מסעי בני-ישראל, אשר יצאו מארץ מצרים--לצבאתם: ביד-משה, ואהרן

ב/ ויכתב משה את-מוצאייהם, למסעיהם--על-פי יהוה; ואלה מסעיהם, למוצאייהם

אלא שהכול השתנה בחטא העגל. באותו רגע התהליך נעצר. ארבע הגלויות, שהיו צריכות להתבטל עוד לפני שהתחילו, חזרו להופיע. במקום גאולה שלמה, ההיסטוריה ממשיכה את מהלכה: בבל, פרס ומדי, יוון ואדום.

אולם ההסבר הזה מעורר קושיא גדולה. האריז"ל מלמד יסוד חשוב: ניצוץ קדושה שנתקן באמת אינו נופל שוב אל הקליפות. כאשר הבירור נעשה בשלמות, הוא סופי. הקדושה אינה חוזרת לאחור. אם כן, כיצד אפשר לומר שאחרי מתן תורה יצאו הניצוצות מן הקליפות, ואחר כך שבו אליהן בגלל חטא העגל? אם האריז"ל אומר שניצוץ מתוקן אינו יכול לשוב אל הטומאה, איך נבין את חזרת הניצוצות לקליפות לאחר סיני?

כדי לגשת לעניין, עלינו להבין יותר בעומק באיזה אופן מתן תורה היה אמור לכלול בתוכו את ארבע הגלויות ולהביא מיד אל התוצאה הסופית.

הרמ"ע מפאנו קושר את עניין המסעות שבפרשתנו לארבע הגלויות שבאו לאחר גלות מצרים. בשעת יציאת מצרים, התוכנית הראשונה של הקב"ה הייתה שכל הצרות העתידות של ישראל כבר יסתיימו שם. ארבע הגלויות הגדולות – בבל, מדי ופרס, יוון ואדום – היו אמורות להיכלל כולן בגלות מצרים. הוא רואה לכך רמז במילים הראשונות של פרשתנו: "אלה מסעי בני ישראל", שהראשי תיבות שלהן מרמזים על ארבע המלכויות: אדום, מדי, בבל ויוון. כלומר יציאת מצרים הייתה אמורה להיות הגאולה הסופית של כל ההיסטוריה. כל ניצוצות הקדושה שהיו סגורים בתוך הקליפות היו צריכים לצאת בבת אחת, ואז ארבע הגלויות לא היו קיימות כלל.

לכן גם התורה משתמשת בארבע לשונות של גאולה: "והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי". הרמ"ע מפאנו מבאר שארבע הלשונות הללו מכוונות כנגד ארבע הגלויות. באמת, הקב"ה כבר התכוון להוציא את ישראל מכל ארבעת השעבודים הללו בשעת יציאת מצרים עצמה.

רבי יהודה פתייא מתאר מה באמת מתרחש כאשר יהודי עושה מצוה, לומד תורה או מתפלל בכוונה. מבחוץ נדמה לנו שהתורה והמצוה שלנו עולות ישר אל הקב"ה. אבל באמת התחנה הראשונה שלהן אינה בעולמות הקדושה. תחילה הן צריכות לעבור דרך תחום הקליפות, אותם כוחות טומאה המחזיקים בשבי את ניצוצות הקדושה מאז חטא אדם הראשון.

כל קליפה מתקיימת רק מפני שניצוץ נותן לה עדיין איזו חיות. בלי הניצוץ הזה היא הייתה מתבטלת מיד. כאשר מצוה עוברת דרך אותו עולם טמא, היא פועלת כמו מגנט. ניצוץ הקדושה הכלוא בתוך הקליפה מכיר את המצוה השייכת לשורשו, ונאחז בה מיד. מאותו רגע מתרחש דבר נפלא: המצוה אינה עולה לבדה, אלא מושכת עמה את הניצוץ ששחררה. **רבי פתייא** משווה זאת לתנועה סיבובית חזקה מאוד. כמו מכונה שמפרידה בכוח הסיבוב בין החלקים הכבדים לקלים, כך הכוח הרוחני של המצוה מפוצץ את הקליפה. ניצוץ הקדושה נפרד מן הלבוש הטמא, ואילו הקליפה, שאיבדה את החיות שהחזיקה אותה, מתפוררת ונעלמת.

רבי פתייא מוסיף שהתהליך הזה חוזר בלי הפסק. כל תפילה, כל לימוד תורה, כל ברכה שנאמרת כראוי – פועלים שחרור חדש של ניצוצות. לכן הוא אומר שהתורה, המצוות והתפילה הן ממש "מלאך המוות" של הקליפות, מפני שהן גוזרות עליהן להיעלם בהדרגה.

הוא אף מביא שכוחות הטומאה עצמם יודעים שסופם לבוא. כאשר קליפה מאבדת אחד מן הניצוצות שנתן לה חיות, הרי זה אצלה כמו מיתה. אין לה יכולת למנוע את האובדן הזה, כשם שאין אדם יכול לעצור את נשמתו של הנוטה למות כאשר הגיעה שעתו.

במבט הזה **רבי פתייא** מבאר גם את סוד מתן תורה. בשעת מעמד הר סיני, כל ניצוצות הקדושה יצאו מן הקליפות בבת אחת, ובאו לעמוד לפני ה' עם ישראל. לכן אמרו חז"ל על הפסוק:

יג/ וְלֹא אֶתְכֶם, לְבַדְכֶם -- אֲנֹכִי, כָּרַת אֶת-הַבְּרִית הַזֹּאת, וְאֶת-הָאֱלֹהִים, הַזֹּאת

יד/ כִּי אֶת-אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה, עִמָּנוּ עַמֵּד הַיּוֹם, לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ; וְאֶת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹה, עִמָּנוּ הַיּוֹם

הנשמות שאינן נמצאות בפועל, הנזכרות בפסוק האחרון, הן הנשמות העתידות לבוא – הדורות הבאים. אבל אם הנשמות הללו שבויות עדיין בידי

כוחות הרע, כיצד הן יכולות לעמוד לצד העם? מכאן רואים שבשעת מתן תורה הן השתחררו מאחיזת כוחות הרע. באותו זמן השטן וכל כוחות הטומאה היו כמו גוף בלי חיות, בלי יכולת לפעול. זהו עומק דברי חז"ל שישראל השתחררו אז ממלאך המוות. לכן חז"ל מדגישים⁴ שבשעה שניתנה תורה, בא השטן ושאל את הקב"ה היכן היא. ולכאורה, הרי כמה שורות קודם מבואר שהוא עצמו הסכים שמשה יקבל אותה. אם כן, מדוע עכשיו אינו יודע היכן התורה?

התשובה היא שהמצב שבו כוחות הרע היו ריקים מן הניצוצות לא נמשך. לאחר חטא העגל, הניצוצות נפלו שוב אל הקליפות ונתנו להן חיות מחודשת. לכן השטן חזר ושאל: "היכן התורה?" לא מפני שלא ידע שניתנה תורה, אלא מפני שהפעולה שהייתה לתורה, לבטל את מלכותו, נעלמה בעקבות חטא ישראל.

הנקודה הדקה היא מצבם של כוחות הרע. בשעה שישראל עומדים למרגלות הר סיני, הם שוללים מן השטן את הנשמות שהוא מחזיק, ומשאירים לו רק שריד חיות מן הנבראים התחתונים. גם בעלי חיים, צמחים ודומם יש להם שורשי חיות, וחלק מהם נמצא באחיזת השטן; לכן יש לו שליטה גם בהם. מתן תורה מצמצם את כוחו, עד שנשארת לו שליטה רק בשאר הבריאה. באותו רגע השטן נמוך מן האדם, ולכן הוא נכנע להחלטה לתת את התורה לאדם. אבל לאחר החטא, נשמות ישראל חוזרות לידו, והוא שוב מתרומם למדרגת האדם. אז יש לו מקום לטעון מדוע לא קיבל את התורה. אילו העם לא היה חוטא, גם שאר הניצוצות שבבעלי החיים, בצומח ובדומם היו יוצאים ממנו, עד שהרע היה מתייבש לגמרי ונעלם.

בזה מתבאר עניין שכבר עסקנו בו: שתי מדרגות במתן תורה. המדרגה הראשונה הייתה בשבועות, כאשר ישראל שמעו את הדיבור האלוקי. המדרגה השנייה הייתה בייז בתמוז, שבה היו אמורים לקבל את הלוחות. יום זה אינו רק המשך, אלא מדרגה בפני עצמה, שהייתה אמורה להשלים מה שבועות עדיין לא עשה. לפי דברי הרב, הדיבור האלוקי שחרר את נשמות ישראל, ואילו הכתב שעל הלוחות היה צריך לשחרר את שאר הניצוצות של הבריאה. אז היו כוחות הרע מאבדים כל מקור חיות, ומתבטלים.

אפשר להבין על פי זה מדוע כל בני ישראל מתו בשעת מתן תורה וחזרו לחיים. גילוי שכינה מושך את הנשמות, וגם הנשמות השבויות ביד הרע אינן יוצאות מן הכלל. כאשר הקב"ה מדבר, הוא משחרר את כל הנשמות מן הרע; לכן גם נשמות החיים נמשכות החוצה, והדבר גורם למיתה. אבל מכיוון שלא זו

2 מנחת יהודה, רוחות מספרות, פרשת עקב, ד"ה "ועניין סדר הבירור...".

3 דברים, פרק כט.

4 מסכת שבת, דף פט ע"א.

את כל הלוח ולפיכך היו מס וסמך בנס."

נמצא שפירוש רש"י בחומש הפוך לגמרי מפירושו בגמרא. איך מבינים זאת?

אם נלך לפי הפירוש הראשון, שלפיו הכתב נקרא כראוי משני הכיוונים, יוצא שללוחות לא היה צד קדמי וצד אחורי. שתי הפנים היו בבחינת פנים.

כאן מתגלה יחס כוחות הרע אל מושגי הפנים והאחור של הקדושה. הקליפה אינה יכולה לינוק מן הקדושה בפנים. אילו הייתה מקבלת מן הפנים, כלומר מרצון גלוי ומכוון, היא הייתה עצמה נכנסת לתוכנית האלוקית ומפסיקה להיות קליפה. כל קיומה תלוי בכך שהיא מקבלת מן האחוריים בלבד. פירוש הדבר שהיא מקבלת רק שארית חלשה של חיות, כמו פירורים שנופלים מן השולחן, או כמו שנותנים למישהו בלי להביט בו. החיות הזאת ניתנת רק כדי שתוכל להתקיים עד שהבחירה החופשית של האדם תשלים את עבודת התיקון. לכן, כאשר המקורות אומרים שהקליפות אוחזות בניצוצות, אין להבין שהן נוגעות באמת באור הקדושה. הן מחזיקות רק את ההארה החיצונית, את האחור, ואילו פנימיות האור נשארת לעולם בלתי מושגת להן.

כפי שאנו מבינים, כאשר הפנים של הגילוי האלוקי מתגלות, הרע מאבד את מקומו ומתבטל. זה בדיוק היה עניינם של הלוחות הראשונים: הם גילו רק פנים, בלי להשאיר שום אחיזה לאחוריים. לצערנו, מדרגה זו חסרה בלוחות השניים. אנו רואים שהרע עדיין שולט לאחר הופעתם בכמה וכמה בחינות: הגלות קיימת, השכחה נכנסת לעולם, והתורה כבר אינה מגלה את כל עומקה בצורה גלויה לגמרי. כל זה מעיד על חזרת הקליפות. במילים אחרות, לאחר הלוחות השניים התורה מתגלה כבר במדרגה שיש בה מקום מסוים לאחוריים.

הזוהר: קושר את היסוד הזה לתשובת הקב"ה למשה, כאשר משה מבקש לראות את פניו:⁸

וְהִסְרֵתִי, אֶת-כַּפִּי, וְרֵאִיתָ, אֶת-אֲחֵרִי; וּפָנִי, לֹא יֵרָאוּ

דברים אלו שייכים למציאות של הלוחות השניים. הלוחות הראשונים גילו זיו שלם ומלא. **הזוהר** מדגיש שכל הטוב שבעולם היה נמשך מהם, עד שהיו נגישים מכל הצדדים – פנים, אחור, ימין ושמאל. אבל הלוחות השניים היו בעלי הארה מצומצמת יותר, ובהם התגלה בעיקר צד האחור.

הייתה מטרת המהלך, הקב"ה מחזיר אותם לחיים לאחר שכל הנשמות שעדיין לא באו לעולם חזרו אל הקדושה.

מעתה נוכל להבין מדוע הנשמות הללו נפלו אחר כך שוב תחת אחיזת הרע, אף שהאריז"ל אומר שניצוץ שנתקן אינו חוזר לקליפות. צריך לחלק בין מצב של **תיקון** לבין מצב של **שחרור**. ניצוץ שעבר את תיקונו באמת לא יחזור לעולם אל הקליפות. כך היה בניצוצות שהשתחררו ביציאת מצרים; אותם חלקים נשארו בני חורין לעולם. אבל מצרים לא השלימה את כל התיקון. לכן כבר שם הקב"ה רומז למשה על ארבע הגלויות הבאות. עדיין נשארו ניצוצות שבויים. הניצוצות הללו יכולים להשתחרר בלי שעברו תיקון ממשי. זה מה שאירע במתן תורה: הגילוי כפה את יציאתם. הם היו בני חורין, אבל עדיין לא קיבלו את הכוח לדחות את הרע מעצמם. לכן יכלו להיכשל שוב ולחזור תחת שליטתו. וזה מה שקרה בחטא העגל.

נמצא שמתן תורה של שבועות לא היה תיקון גמור, אלא שחרור בלבד. מתן הלוחות היה אמור להביא חירות סופית. מדוע? מה היה בו יותר?

התשובה נמצאת בהבדל שבין הלוחות הראשונים ללוחות השניים. התורה מתארת את הלוחות הראשונים כך:⁵

וַיִּפֶן וַיִּרְדַּם מֹשֶׁה, מִן-הָהָר, וַשְּׁנֵי לַחַת הָעֵדֻת, בְּיָדוֹ: לַחַת, כְּתָבִים מִשְׁנֵי עֲבָרֵיהֶם--מִזֶּה וּמִזֶּה, הֵם כְּתָבִים

רש"י מדגיש: "משני עבריהם" – האותיות היו נקראות בדרך נס משני הצדדים. הכתב היה חקוק ועובר בכל עובי האבן, באופן שבדרך הטבע היה אפשר לקרוא אותו רק מצד אחד. מי שהיה עומד מאחורי הלוחות היה צריך לראות את המילים הפוכות. ואף על פי כן נעשה נס, והכתב נשאר קריא משני הצדדים.

דברי **רש"י** הללו קשים מאוד, מפני שהם נראים כסותרים את דברי הגמרא:⁶ **וְאָמַר רַב חֲסִדָּא: כְּתָב שְׁפָלוּחוֹת נִקְרָא מִפְּנֵי וְנִקְרָא מִבְּחוּץ, כְּגוֹן: "נְבוּב" – "בּוּבּ", "רְהַב" – "בְּהַר", "סְרוּ" – "ורס".** כלומר, האותיות היו חקוקות מעבר לעבר בלוחות, ולכן הכתב היה נראה גם מן הצד השני, אלא שכאשר רואים אותו מאחור סדר האותיות מתהפך.

רש"י עצמו מפרש שם בגמרא: "האותיות הפוכות והתיבה הפוכה ולא אשמועינן אלא שהיה החקק נוקב

5 שמות, פרק לב, פסוק טו.

6 מסכת שבת, דף צד ע"א.

7 זוהר חדש, רות, דף קב ע"א, ד"ה "ותהום כל העם", כפי שביאר המתוק מדבש.

8 שמות, פרק לג, פסוק כג.

על פי זה אפשר לומר שרש"י אינו סותר את עצמו. כאשר הוא אומר בחומש שהיה נס שהכתב נקרא משני הצדדים, הוא מדבר על מדרגת הלוחות הראשונים, שהיו גילוי של פנים. במצב כזה, גם מלפנים וגם מאחור, הכתב נראה באותה צורה, והרע נדחה לגמרי. אבל הלוחות השניים כבר לא האירו בכוח כזה, ושם צד האחוריים בא לידי ביטוי. לכן הקריאה מן הצד האחורי נראתה בדרך הטבע – הפוכה – מפני שנוכחות הרע מצמצמת את הנס.

מעתה מובן שאילו ישראל לא היו חוטאים בעגל, היו זוכים לגילוי הפנים של האלוקות, גילוי שמבטל את הרע. הניצוצות שהיו רק משוחררים ולא מתוקנים לא היו נופלים שוב אל הקליפות, מפני שהקליפות עצמן היו מתבטלות לגמרי. אפילו הניצוצות שבדומם, בצומח ובחי היו יוצאים לחירות, והרוע היה מאבד את כוח קיומו. החטא מנע את המציאות הזאת מלהופיע, ולכן הלוחות השניים השאירו מקום לרע. ממילא ניצוצות שהשתחררו אך עדיין לא נתקנו יכלו ליפול שוב, כי הרע נשאר קיים כדי לקלוט אותם. כך חזרו ארבע הגלויות למקומן.

ממצב זה יוצאת השלכה נוספת. הרגל ישרה⁹ מביא בשם הזוהר¹⁰ את עניין הפנים והאחור בשם ה', שם הוי"ה. מתוך שם זה יוצאים שני שמות: כדי לקבל את בחינת הפנים לוקחים את האותיות הקודמות, וכדי לקבל את בחינת האחוריים לוקחים את האותיות הבאות. השם המורה על הפנים הוא טדה"ד, והשם המורה על האחוריים הוא כוז"ו.

המחבר מביא ביאור יפה בשני השמות הללו. הראשון, טדה"ד, עולה בגימטריא עשרים ושתיים, והוא מרמז על כל הנבראים המוזכרים בתורה בבריאת העולם, כפי שמבאר המדרש¹¹. השם השני, כוז"ו, שהוא בחינת האחוריים, עולה שלושים ותשע, כנגד שלושים ותשע מלאכות שנעשו בבניין המשכן. בריאת העולם ובניין המשכן מקבילים זה לזה ומשלימים זה את זה, כפי שחז"ל מרבים להשוות ביניהם. נמצא שהעולם שיך לבחינת הפנים של הבריאה, ואילו המשכן מייצג את בחינת האחור שלה.

מובן מאליו שיש כאן שני פרטים חשובים. כאשר הוא מדבר על העולם ועל השם המתאים לו, מסתבר שהוא מדבר על העולם כפי שנברא לפני שהחטא נכנס בו. וכן ציווי המשכן מופיע בתורה בשני אופנים: אחד

לפני חטא העגל ואחד לאחר החטא¹². גם כאן, המשכן השייך לבחינת האחור מבטא את המציאות שלאחר החטא. נמצא שהמשכן, המרמז לבית המקדש העתידי להיבנות, שייך למציאות שבה יש עדיין אחיזה לרע. לכן אנו מבינים מדוע בית המקדש יכול היה להיחרב בידי אויבי ישראל.

כעת מובן מדוע בתקופה זו האריז"ל¹³ אומר לכוון בשני השמות הללו – שם הפנים ושם האחור – בשתי הברכות הראשונות של העמידה. הברכה הראשונה, מגן אברהם, שייכת לרחמים; לכן יש לכוון ששם הוי"ה מתלבש בשם טדה"ד. הברכה השנייה, מחיה המתים, שייכת לדין, ולכן שם ה' צריך להתכסות בשם כוז"ו, שהוא רושם האחוריים. האריז"ל מביא כוונות נוספות, אבל המהלך שלנו נותן טעם לשתי הכוונות הראשונות שבהן עסקנו.

מדוע צריך שם ה' להתכסות דווקא בתקופה הזאת?

התשובה מפתיעה מאוד, מפני שהיא הפוכה ממה שהיינו חושבים. האוהב ישראל¹⁴ מדגיש ששלושת השבועות של אבלות על חורבן בית המקדש מתחילים בתקופת פרשת פינחס. והרי פרשה זו מסתיימת בפרשת המועדים, שבה מוזכרים כל חגי השנה. הקשר אינו מקרי, כי ידוע שלעתיד לבוא י"ז בתמוז ותשעה באב יהפכו לימי שמחה. לכן מגלה הרב ששלושת השבועות הללו הם בעצם השורש של כל מועדי השנה. יש בימים האלה כוח עצום כל כך, עד שהוא מחיה את כל הימים הקדושים הבאים אחריהם.

הבן איש חי¹⁵ הולך באותו כיוון. חודש החורבן נקרא "אב", שפירושו אבא. הדבר מפליא: כיצד ייתכן שדווקא ה"אבא" עומד בשורש החורבן, במקום שנצפה ממנו לבנות? הוא מבאר שכיום חודש זה נראה כחודש של עצבות, אבל יבוא יום שבו יתברר שהוא ה"אב" של כל החודשים. מה פירוש הדבר?

כאשר מתבוננים בלוח השנה היהודי, רואים שיש שני ראשי התחלה: תשרי, המוכר כראש השנה ותחילת השנה; וניסן, שהתורה קוראת לו "ראש חודשים". בלי להאריך יותר מדי, שתי התקופות הללו מגלות הנהגות שונות בעולם. תשרי שייך לסדר הטבעי של הבריאה, והוא נקודת ההתחלה שלה. ניסן, ששורשו במילה נס, שייך להנהגה מעל הטבע של פעולת ה'. אלו שתי התחלות, שני ראשי מהלך, כל אחד בכיוון אחר. אבל

9 מערכת אות א, ד"ה "ואני בגימטריא..."

10 בראשית, דף כג ע"א.

11 מדרש תדשא, בראשית, אות ה.

12 עיין במה שביארנו בפרשת תצוה תשפ"ד.

13 שער הכוונות, דרוש בין המצרים.

14 פרשת פינחס.

15 דברים, שנה א.

אף על פי שהם ראשי התחלה, גם הם עצמם נובעים ממקור עליון יותר, מן הגורם שמעמיד אותם, מהשורש הראשון הראוי להיקרא "אב". כאן נכנס חודש אב: הוא המקור הראשון של כל החודשים. מצד עצמותו הוא גבוה מן הכול, למעלה מן הדבר שהוא מוליד, ולכן קשה מאוד להשיגו. אלא שזה רק מצד מצבנו, מצד חולשת ההשגה שלנו – כמו ילד שאינו מסוגל להבין את כל החלטות אביו, ולעיתים אף רואה אותן כקשות ולא מובנות. אבל האב באמת עומד מעל הבן, ויש לו דעת, ניסיון ותבונה להוליך את בנו. כך גם חודש אב, הנראה לנו כחודש החורבן וכזמן העצוב ביותר בהיסטוריה שלנו, הוא בכל זאת אב הכול, המוליך את סדר המאורעות ומביא אותם להבשלה. וכשם שילד גדל ולבסוף מבין את החלטות אביו, כך יבוא הזמן שבו בני ישראל יתרוממו וישיגו את גדולתו של "אב כל החודשים".

זהו עומק דברי **האוהב ישראל**. שלושת השבועות הללו מחיים את השנה הבאה, והכוח המתגלה בהם גדול כל כך, עד שריבוננו של עולם מסתיר אותו כדי לצמצמו. לכן מופיעים מסכים ושמות שתפקידם להלביש את האור האלוקי. הרב מגלה שמצד זה הקב"ה מסתיר את שכינתו, כדי למנוע מכוחות הרע ליהנות מן המקורות הללו ולינוק מהם. הסיבה קשורה לכל מה שביארנו: הפנים אינם מתגלים, והאחוריים מאפשרים עדיין את מציאות הרע.

ומכיוון שהקב"ה מסתיר את הכוח הגדול הנשפע בתקופה הזאת, הצליחו כוחות הרע לפגוע בנו. ואף על פי כן, אומר הרב, גם זה היה רחמים בלבוש קשה, כי חס ושלום היה ראוי שהחורבן יחול עלינו עצמנו, ובמקום זאת, מרוב חסד, שפך הקב"ה את העונש על ביתו שלו.

נמצא בשלושת השבועות של האבל שבהם אנו נמצאים נראים כמסוכנים ומלאים דין, אך באמת הם כוללים את השורש החזק ביותר של השנה, השורש שמזין את כל שאר הימים. לכן דווקא בזמן הזה עלינו להרבות מאמץ, ולהילחם ברע בתוקף גדול יותר. אם הרע מתגלה כל כך בשלושת השבועות, הרי זה סימן שאפשר לחדור לתוכו ולהשתמש באור המעשים שלנו כדי לרוקן אותו מן הניצוצות האחרונים שהוא מחזיק. ואז נגיע אל פסגת הבריאה, אל הגילוי הגדול ביותר, ונהפוך את הימים הללו לימים של שמחה גדולה, אמן ואמן.

שבת שלום.

יהודה משה שרביט